

conf. Nunnus Saraceni conf. Suarius Gundemari conf. Nepolianus Didaz conf. Garsea Puricelli. Gundisalvus Veremundi. Froyla prerbyter. Gundericus decanus et primicerius. Cementus presbyter et primicerius. Suarius diaconus et primicerius. Sumla presbyter. Petrus diaconus cognomento Ronsinus. Adephonsus diaconus. Heroni pignus. Honorius diaconus notuit.

NOTA.

Las escrituras de Astorga y Leon convienen en que Alfonso cuarto de Leon erigió el obispado de Simancas quitando pueblos á los de Astorga y Leon, sin que conste que diese al poder eclesiástico mas intervencion que la de haber mandado á algun obispo que ordenase obispo de Simancas. Despues lo suprime Ramiro tercero, con acuerdo de su consejo de estado, en que constitúan una tercera parte los obispos del reino.

Núm. 30.

Aggregacion del territorio diocesano de Tuy al de Iria y Compostela por el rey Alonso quinto en 29 de octubre de 1024 con motivo de la destrucción de Tuy por los normandos.

Archivo de Santiago y Esp. Sagr. tom. XIX. Apéndices pág. 390.

Omnipotens Factor omnium rerum, Rex sanctorum fortis, qui cum Patre et Spiritu sancto aeternaliter regnas, tibi gloria in saecula saeculorum. Ego quidem exiguis servos servorum domini rex Adephonsus proles Veremundi cum conjugi mea regina Urraca sub ipsis amminiculo in regno fultus in Domino Deo aeternam salutem. Quid enim dignum offeramus Deo? aut quid illi retribuimus pro omnibus bonis, quae praestitit nobis, cum ille non indigeat holocaustis arietum, taurorum vel hircorum pinguium, sed quaerat spiritum rectum, eorū contritum et humiliatum? Et quia tua sunt, Domine, haec quae nobis dediti, et quae de ma-

tu tua accepimus, tibi Deo nostro prona devotione offerimus. Sicut illud Davidicum intonat dicens: *Vovete et reddite Domino Deo vestro, corde puro, mente devota.* Et illud: *Immola Deo sacrificium laudis, redde Altissimo vota tua,* ut à te devotio nostra per intercessionem beati Jacobi apostoli munda et immaculata perveniat, et per haec quae offerimus digno sancto discipulo patrono nostro, valeamus evadere adversariorum mansiones, acrium potestates. Concedimus supra memorato loco exemplum imitantes avi et parentis nostri, divae memoriae domini Veremundi regis, qui non minimam partem ibi concessit, de hoc quod Dominus illi tribuit. Ego tamē supramemoratus Adephonsus simul cum conjugi mea Urraca; quoniam non minima pars christianitatis ditioni nostrae subjecta est, quam per vestram intercessionem nobis Dominus subdidit, devotionem avorum et parentum nostrorum confirmamus.

Antiquorum etenim relatione cognoscimus, omnem Hispaniam à christianis esse possessam et unamquamque provinciam ecclesiis, sedibus et episcopis personatam. Post non longum verò tempus crescentibus hominum peccatis gens Leodeganorum pars maritima est dissipata: et quoniam Tudensis sedes ultima prae omnibus sedibus, et infima erat, ejus episcopus qui ibi morabatur, cum omnibus suis, ab inimicis captivus ductus est; et alios occiderunt, alios vendiderunt, necnon et ipsam civitatem ad nihilum reduxerunt, quae plurimis annis vidua atque lugubris pertransit. Postea quidem prosperante divina misericordia, quae disponit cuncta suaviter, ac regit universa, multas quidem ipsorum inimicorum cervices fregimus, et eos de terra nostra ejecimus divina gratia adjuvante. Transactoque multo tempore cum pontificibus, comitibus atque omnibus magnatis palatiis, quorum facta est turba non modica, tractavimus ut ordinaremus per unasquaque sedes episcopos, sicut canonica sententia docet. Cum autem vidimus ipsam sedem dirutam, sordibusque contaminatam, et ab episcopali ordine ejectam, necessarium duximus, et bene providimus, ut

esset conjuncta apostolicae aulae, cuius erat provincia, et sicut providimus, ita concedimus, et contestamur praefato sacrosancto altario pro victu clericorum et pro tegumento servorum Dei ibi persistentium pro susceptionem peregrinorum, sive hospitum, ipsum locum et *civitatem Tudensem* cum ecclesia ibi fundata in nomine S. Bartholomaei apostoli et sociorum ejus cum omnibus debitibus, atque dioecesis suis ecclesiis, villis atque praestationibus cunctis, etiam et hominibus suae familiae per omnes partes ubicumque suum debitum invenire potueritis, sicut prius illam obtinuerunt episcopi ex dato avorum et parentum nostrorum, sic illam concedimus parti sancti apostoli, ut ibi maneat per saecula cuncta.

Damus etiam cum ea ecclesias prae nominatas S. Petro de Benevire cum omni integritate: ecclesiam S. Jacobi de Pontelas cum suis adjacentiis ab integro: de illa parte Minei sanctum Salvator de Rial cum villis et hominibus, et suis adjacentiis. In suburbio Lucense S. Vincentium de Spate cum ecclesiis et suo debito. Adjicimus etiam huic sancto loco insulam vocitatem Oneste, quam jam avus meus divae memoriae dominus Adephonsus princeps ibi concesserat, cum aliis insulis quae sunt infra mare, in qua insula nos postea civitatem aedificavimus mirae magnitudinis compositam ad defendendam ipsius apostoli patriam, ut sit ibi forma, et stabilita, et perenniter mansura sub imperio patris et pontificis domini Vistruari, vel illius qui post eum successerit, ut inde habeatis subsidium temporale, et nos in divino examine gloriam aeternam, et hic inimicos vincamus, et in futuro cum sanctis regnemus. Igitur contestamur et praemonemus omnium generum homines per nomen domini nostri Jesu-Christi et sanctorum ejus apostolorum, ut qui hoc factum nostrum conturbare, auferre aut distrahere tentaverit, quisquis fuerit, in primis vivens suis à fronte careat lucernis, atque in die examinationis tartareas cum Juda patiatur poenas, et non audiat vocem dicens: *Venite, benedicti Patris mei; et pro dannis saecu-*

laris quantum abstulerit, duplet vel triplet; et haec nostra devotio in cunctis obtineat firmitatis roborem. Facta serie testamenti sub die IIII. kals. novemboris, era post peracta millena sexies dena atque afiante secunda. Adephonsus rex conf. Urraca regina conf. Scemenus episcopus. Nunus episcopus. Vistruarius episcopus. Enneus episcopus. Adeganus episcopus. Petrus episcopus. Ferdinandus comes. Petrus Froylani comes. Pelagius Ermegildi. Rudericus Romaniz. Alvaro Ordoniz. Rudericus Ordoniz. Veremundus Veilaz comes. Nunus Alvarez comes. Froyla Mendiz. Moninus Mununiz comes conf. Petrus Ferdinandiz conf. Rudericus Vailaz testis. Didacus Osoriz testis. Oveco Munionis testis. Froyla Fafilaz testis.

NOTA.

Para la agregacion de que se trata procedió el rey con solo el dictámen de su consejo real compuesto (como dice la escritura) de los obispos, condes y magnates del palacio.

Núm. 31.

Restauracion de la catedral de Pamplona y demarcacion del obispado por el rey de Navarra Sancho el mayor año 1027 con revindicacion de los distritos que le habian pertenecido en tiempos antiguos.

Archivo de Pamplona: Moret *Anales de Navarra*, pág. 33.

Sub nomine sanctae et individuae Trinitatis, qui unus Deus est manens in trinitate personarum, unaque inseparabilis deitas in unitate substantiae, Patris videlicet et Filii ac Spiritus sancti. Ego Sanctius, Dei gratia ac misericordia ejus praeveniente, rex Pampilonensium, atque Aragonensium, seu Legionensium, divina inspiratione compunctus videns desolationem, atque destructionem Pampilonensis ecclesiae, quae a barbaris nationibus penè destruta, suisque possessionibus,

*

ac privilegiis desolata erat, maximè condolui. Ad honorem igitur, et gloriam domini nostri Jesu-Christi ac gloriosae semper virginis Mariae, genitricis ejusdem, cum consilio et auctoritate filiorum meorum, Garsiae et Ranimiri, atque omnium principum meorum asensu, praecipue domno Sanctio Pamilonensi episcopo religiosissimo viro magistro meo, me saepius ad hoc instigante, et commonente, quaecumque exalienata, vel extraneata à perversis hominibus, ab eadem ecclesia fuerant, prout melius potui, à sapientibus viris regni mei, cum magna adjuratione perquirere feci, et exquisita omnia in potestate praefati episcopi restitui. In primis verò ipsam villam de Pamilona ab omni prorsus servitio regali liberam, omnibusque modis ab omni suggillatione regali ingenuam, cum omnibus suis terminis ac pertinentiis, quam dominus rex Sanctius avus meus cognomine Abarca, sanctique Stephani castrum cum suis villis, vel suis ecclesiis atque terminis, suisque cunctis pertinentiis Deo, et sanctae Mariae absque ulla contradictione ac mala voce per redemptionem omnium peccatorum suorum, donaverat, praedicto jam episcopo bona ac spontanea voluntate reddidi, atque in perpetuam possessionem sanctae Mariae pro remissione delictorum meorum concessi: similiter etiam monasterium sancti Joannis Orioli; sancti Salvatoris Leierensis; sanctae Mariae Irasensis; sancti Martini de Albelda; sancti Æmiliani de Vergegio; sancti Salvatoris de Onnia; sancti Petri de Cardenia, quae per negligentiam, et saevitiam persecutoris destructa fuerunt cum suis possessionibus et regulis restauravi. Insuper haec omnia concedo sanctae Mariae: medietatem montis, qui dicitur Yaquitz, et medietatem montis, qui dicitur Oyarzabal; et in omnibus montibus et silvis de Belate insubitus, in illa medietate regis homines sanctae Mariae ubi voluerint et potuerint, liberam habeant potestatem succidenti ligna et arbores pro quo cumque opere necesse habuerint. Exitus denique ad summitatem de serra de Ezcaba liberi et integri sint sine alicuius communitate. Ex alia vero parte Subzantum et Cascantum usque ad terminum de

Orcoyem (excepta regis defessa) commune cum aliis villis tam in pascendis pascuis, quam etiam in faciendis lignis; quin etiam jumenta, armenta sanctae Mariae, et pecora in omnibus partibus quibuscumque contingere potuerit, ad pascendum licentiam vel potestatem habeant liberam. Hinc ecclesiam sancti Stephani de *Ezcaba* cum terris, vineis et linaribus, vel suis subjectionibus omnibus. In *Mendilorri* una serna subtus villam et vineae In *Azella* unius molendini integri cum sua medietate de tota illa aqua, et una terra. De *Cizur* et *Azeilla* omnes decimas quae ecclesiae pertinent integre. In *Berrio Zahar* duae vineae. In *Vadoztain* una terra. In suburbio de *Uhart*, in villa quae dicitur *Alzura*, vineae, et in eadem *Uhart*, in molendino regis, qui dicitur de *Athea*, duas vices ad molendum, quas Sanctius supradictus rex dedit, scilicet die quinta feria cum sua nocte ad quindecim dies. Tum etiam decrevi dandum de decima salis de salinis de *Elchea* et per singulos annos tres cahices confirmavi. In *Longuida* monasterium sancti Petri quod est super ripam cujusdam fluminis *Sarazo*, quod dedit rex Sancius Garseanis cum conjugie sua *Tota Aznari* cum omnibus suis adjcentiis, et cum terris in villa quae dicitur *Ulit* juxta *Ossella* quae ad regem pertinebant, et cum vineis similiter in *Arbonias*, atque cum ipsa villa, quam nuncupant *Ausoni*, quae est juxta ipsum monasterium: et in ea quantum ad regem pertinet, integrum cum terris et vineis, hortis et molendinis, montibus, fontibus, vel suis terminis omnibus, sanctae Mariae restitui. In *OSELLA* in villa quae dicitur *Unduesse* una vinea. Item in *Longuida* monasterium sancti Solvatoris cum sua decania quae nuncupatur *Lizurrieta*, qui habet proprium montem, terras et una vinea, et cum sua villa quae vocatur *Aizpe*: et *Ulzurrum* cum omnibus, quae illi pertinent, et cum alia ecclesia, quae dicitur sancta Caecilia cum omnibus suis terminis. Villa quae dicitur *Agara*, quae est juxta pede montis de *Iga*, integrum cum suis pertinentiis. In suburbio de *Munarrizqueta* ecclesiam sancti Romani cum omnibus quae

pertinent ad eum. In *Urbiaiz* in villa quae dicitur *Lizarreta* unum palatium cum terris, vineis, et orto juxta villam quae dicitur *Artazcoz*: et in fluvium *Arga* monasterium quod dicitur *Arzabalceta* cum sua haereditate quam habet et deinceps habuerit, et cum ecclesiis de *Orindain* et de *Artazu*. In *Alfoz de Igauri* in villa quae dicitur *Erizi* vineae. In *Aezcoien* villa quae dicitur *Abarzuza*, integra cum ecclesia sua, et suo monasterio quod dicitur *Iranzo* cum suis decimis in *Urranzi*, et in *Legarda*, vel omnibus quae pertinent ad eum. Monasterium sanctae Gemmae similiter cum omnibus suis pertinentiis. Monasterium sancti Chrystophori juxta villam quae dicitur *Ancin* et juxta rivum de *Ega* cum omni sua pertinentia; atque monasterium quod dicitur *Perezuelas* cum ecclesiis de *Priepa* et *Vidone*, et de *Oyone* cum omnibus tertiiis ecclesiarum de *Berroza* quae dicitur *Gozpene*. In *Càrcaras* ecclesiam sanctae Mariae cum sua pertenentia et sua haereditate. *Termini* denique *hujus episcopatus* sunt sine ulla dubitatione (sicut ego ab antiquis, et sapientibus viris in veritate probavi, et nunc tenet dominus *Sancius praedictus episcopus*, ejusque antecessores tenuerunt) de occidentis parte sicuti ipsa penna *Punicastri* et penna de *Maranione* dividuntur usque ad *Iberum* flumen, et quemadmodum ipse *Iberus* dividit usque ad flumen quod dicitur *Gallicum*, et à Gallico flumine usque ad villam quae dicitur *Calcones* intus stantibus vallis, videlicet *Murello* et *Augurio*, *Castelmanco*, *Eliso*, *Carra-castello*, *Tolosana*, et valle de *Osella* cum tota Extremadura. Et ex alia parte, sicut dividit vallis de *Aragone* usque *Copello*; ipsa valle infra terminum *hujus episcopatus* stante cum valle de *Pintano* et villa quae dicitur *Asso*, et *Lorbes*, atque monasterium sancti Salvatoris de *Leire*, quae manet in dioecesi *hujus sedis*. Ex alia vero parte tota vallis de *Roncal* et *Sarazario* atque *Aezcoa*, et vallis de *Erro* usque ad capellam sancti Salvatoris, quae dicitur *Carolus Magnus*; et à capella *Caroli* usque ad portum de *Velate*, et ad sanctum *Sebastianum*, quae est situm super ripam maris oceanii cum

vallibus subscriptis, scilicet *Lerin*, *Oiarzum*, *Lavaien*, *Verastegui*, *Araiz*, *Lavaun*, *Araria*, *Ozcue*, *Ernani*, *Seyar*, *Ticiar*, *Iraurgui*, *Goyaz*, *Erretzil*, *Leitza*, *Aresso*, *Egozqueta*, *Ezeurra*, *Olarombe*, *Imaoz*, *Aulia*, *Yaunsaras* cum omnibus supradictis vallibus, et tota *Ipuzcoa*. Ex alia igitur parte tota vallis de *Araquil*, quod dicitur sanctae Mariae *Zamarces*, et cum sua ecclesia sancti Michaelis de *Excelsis* cum eorum pertinentiis; atqne *Burunda* usque ad *Eznate*, et usque ad *sanctum Adrianum*, et à sancto Adriano usque ad flumen quod dicitur *Vidaso*, et aliud flumen quod dicitur *Deva*, et de *Deva* usque *Goreiza*. Ex alia adhuc occidentis parte, sicuti dividit vallis de *Olvione*. Similiter tota vallis, quae *Anescoa* vocatur. Verum, ut non alias, scilicet nisi episcopus Pampilonensis habeat licentiam et potestatem consecrandi ejusdem episcopatus ecclesias, et presbyteros et omne episcopale implere officium. Idem verò episcopus Pampilonensis ponat suos clericos per omnes ecclesias cum consilio archipresbyteri sui, quos meliores habere potuerit: et nullus clericus teneat ecclesiam in toto episcopatu nisi per manum episcopi, et clerici donent de omnibus decimis, quas acceperint à parochianis suis tertias sine fraude episcopo absque ulla contradictione hominum. Haec omnia quae supradicta scripta sunt ad praedicti loci servitium et honorem pertinent, et quia praecedentes nostri reges, vel alii, alia episcopis per se dederunt, alia restituerunt cum omnibus terris, vineis, molendinis, ortis, pomiferis, pratis, paludibus, montibus, fontibus, pascuis, exitis, et introitis confirmaverunt, ingenue et libere, abs ullius saecularis hominis imperio, in praedictae ecclesiae potestate, vel saorum ibidem Deo servientium, mansura in perpetuum decreverunt, laudo et confirmo. Si quis tamen praesentium, vel futurorum hoc in aliquo violare, et confringere testamentum temptaverit, aut injuriam fecerit, anathematizatus et excommunicatus permaneat, et binis à fronte lucernis careat, et baratri habitationem cum Juda traditore, et *Datan*, et *Abiron* perpetuam possideat. Amen. Insuper huic ecclesiae

decem persolvat libras auri ut hoc testamentum inviolatum, atque indiscussum valeat permanere. Facta carta era millesima sexagesima quinta. Regnante rege Sanctio in Pamplona, et in Aragone, et in tota Castella. Teste senior Acenar Auriolez, dominus de Val de Araquil; senior Fortunio Ossoiz, dominus Cantabriae; senior Fortun Sanz, dominus Caparros; senior Acenar Fortuniones de Uhart; senior Ximenus Garceiz, dominus de Sos; senior Sanctio Fortuniones, dominus de Errro; senior Fortun Blascoiz de Funes; senior Fortun Sanz de Petralta; senior Lope Aznariz de Ussum,

NOTA.

No solo demarca el rey la diócesis de Pamplona, si no que dice que para que otro obispo no pueda ejercer en ella su potestad episcopal, cuide de poner clérigos en todas las iglesias; lo cual indica que segun la opinion del rey podria entrar á suplir su falta otro obispo en caso contrario.

Núm. 32.

Restauracion y demarcacion del obispado de Palencia por el rey Sancho cuarto de Navarra, y primero de Castilla, en 21 de enero 1035.

Archivo de Palencia, y Fernandez Pulgar en la Historia de Palencia, tom. II., lib. II., cap. V.

In nomine sanctae et individuae Trinitatis, anno incarnationis Domini millesimo trigesimoquinto, indictione tertia. Ego Sanctius rex, divina ordinante clementia, et uxor mea regina domna Major, Christi ancilla, inclinati occiduo Hispaniae, ecclesiae Romanae praesidente papa Benedicto, ecclesiis in regno nostro constitutis, praesidentibus episcopis, viris per omnia apostolicis, Pontio, in ecclesiastica doctrina, et vita contemplativa doctore perfectissimo, vita et moribus probatissimo, et aliis non necessario adscribendis, sta-

tuo sedes pontificales plurimarum ecclesiarum, capitaliter gentibus incursibus dirutarum, restaurare.

Dum igitur ego praesignatus princeps, christiane religionis effector devotissimus, patriae gubernacula de more disponere, et singulis fieri percipere sua debeamus, animo nostro inter alia incidit divinitus, antiquarum desolatio ecclesiarum. Dum itaque templa divina canonicē instituta, peccatis populi, et praedessorum nostrorum, barbaris supervenientibus, usquequaque diruta cerneremus; cumque de prisca patribus statuta metropolis Toletum in manus barbaras devenisset, nec usquam in regno nostro, ubi alia fuissest metropolis reperire possem, tandem in canonice literis reperi, Palentiam (quae à Toletana ecclesia sedes pontificalis fuerit secunda) quam pagana invasione funditus demolitam, in honorem Dei Patris, et Filii et Spiritus sancti, ejusque genitricis in tempore Mariae, consilio interveniente sedis apostolicae, et domini Pontii episcopi intercurrente suggestione, restaurandam volui.

Erat quidem illius dioeceses praedictus venerabilis Pontius episcopus. Et illius prudentissimae solertiae amplissima largitione, ego praeonatus piissimus rex Sanctius tradi recuperandam, et antiqua specie redintegrandam, cuius scientia non solum antiquitus eversa revelaret dogmata, sed multis argumentis hominum dogmatizaret efferata, et quasi silvestria corda: incursio enim illa barbarica non magis nocuit in eversis manibus, quam virtutibus omnimodè propulsis moribus. Nec amplius cremavit terras possessionibus, quam relictorum hominum mentes virtutibus, aut potius suis conglutinavit voluptatibus.

Inter haec praesentibus primis omnibus, qui ad illum praesulatum canonica censura recurrere debent, comitibus, comitum vicariis, et cuiusvis conditionis militibus, cunctoque etiam clero, abbatibus, monachis, capellanis, diaconibus, subdiaconibus, religiosis episcopis ita contionatus, ego rex Sanctius, cum uxore mea regina domna Majo, hoc piissimum statutum, et donativum fecimus.

Noverit universus nostrorum conventus, fidelium, tam futurorum, quam praesentium, quod praecepimus, et integrerrima voluntate stabilimus, et damus domino Pontio *praesuli atque Bernardo primo pontifici, et omnibus clericis presbyteris, diaconibus, subdiaconibus, vel cuiuscumque ordinis clericis, in praenominata sede Palentina Deo servientibus, liberè et absolutè, sine aliquo socio, participe, divisorio, nullo jure nobis reservato, jura et honores episcopatus Palentiae, inviolabiliter permanura, cum omni integritate sua; scilicet Castella, villas, abbatias, aliasque possessiones, qui sunt praenominatas. Palentia cum suis terminis antiquis, scilicet, cum pascuis, et pratis, et silvis, et montibus circumstantibus, et vallibus, et collibus, et promontoriis, et fontibus, et rivis, et fluminibus, cum ripis eorum, et insulis, et glaceis factis, et faciendis, cum pelagis, et vadis, piscariis factis, et faciendis, et cum locis aptis, vel quae postea rivis se demutando apta fecerit, ad faciendas piscarias, vel mutandas, necnon cum costis, et planis, et olgis, et viis, et carreriis, semitis, et calibus, et solaribus recenter populatis, vel desertis, in posterum populandis, cum hortis factis, et faciendis, cum furnis mercatibus, et macellis, et portaticis, et omnibus aliis usaticis, et foris, et cum omni potestate, quam dominus habet, vel habere potest, secundum suam voluntatem in sua haereditate.*

Similiter, et tali modo damus praedictae sedi de Palentia, et omnibus episcopis, et canonicis, qui ibi sunt, et in posterum fuerint, sanctam Mariam de Fusellis, cum suis villis, et suis decaneis, vel suis terminis antiquis: sanctam Crucem; sanctam Mariam de villa Abarca; villam Loacnales; Patellam, Pozos, Villam-Godel; villam Mominam, cum illarum terminis antiquis; Villam-Letificus; Buardo, Campum Rotundum; Albam, cum illorum, et illarum terminis suis. Insuper donamus ibi (sicut decet sedem episcopalem) quod omnes qui infra istos terminos habitant, tam clerici, sive laici, pro quacumque actione habeant inter se, discutiant hunc locum, et illic episcopale debitum persolvant.

Hoc est terminum Palentiae sedis; sicut discurrit alterum Ceiae, usque diffundit in flumine Durio; et de alia parte, ubi gignit amne Pisoricae, et vadit, usque ad castrum Pennafidelis; et ipsum costrum cum terminis suis antiquis; et Portellum cum terminis suis; et septem ecclesiastis, cum terminis suis antiquis, usque ad flumen Durii.

Nos vero praefati in quantum istos terminos concludunt, concedimus excusatos, sive decimos, in villas, quae pertinent ad regem, quae ibi deserviunt, pro animae nostrae remedio, non pro alio temporali servitio, vel remuneratione quam inde habere, vel petere debeamus nos, vel posteritas nostra in perpetuum, et hoc ab ullo inquietari, praedari, invadi firmiter vetamus.

Damus etiam ei, et roboramus cum assensu omnium iura dictorum distinctionis, quae in sua dioecesi sunt, abbatum omnium, qui in episcopatus Palentiae parochia sunt, censuras, et emendationes; et pro futuri regni retributione condonamus, ut quisquis militat militiae spirituali, abbas, presbyter, nulli alii distingatur respondere, nisi qui episcopus constiterit esse, et quem de peccatis judicem christianus omnis debet habere. Hoc enim Christi praeceptum est: Reddite quae sunt Caesaris Caesari, et quae sunt Dei Deo: et apostolus: nemo militans Deo involvat se negotiis saecularibus.

Addimus praeterea privilegii firmissima jura; ne aliquis unquam audeat invadere, irrumpere, aut pignorare, villam Palentinam, ut ipsa sedes restaurata est: aut ullum de hominibus, quos ei infra omnes terminos suos concessimus.

Insuper autem statuimus illi, et concedimus proprium donum, ut omnes episcopi praenominatae sedis habeant in perpetuum decimam partem panis, et vini, portaticorum, calumniarum, pectarum, monetarum, tendarum, molinorum, punctionum, et omois ganadi, et aliarum rerum, quae regii juris in eadem dioecesi cognoscuntur esse, quaecumque, et quocumque loco sint, vel fuerint.

Ad hoc donum etiam aliud donum addo, ut sit lici-

*

tum omnibus episcopis illius sedis, ubicumque nos montes habeamus, et silvas, ligna facere, structuras domorum omnimas, calcem, bigas, traves, culmina, et quidquid ad usum aliquod de silvis, aut de silvestribus locis opus est facere. Homicidium autem, si pro peccatis de hominibus illius contigerit, illi episcopo totum pectum persolvi praecipimus, statuimus, et firmamus. Si autem aliquis monachus occissus est aut mactatus in tota terra, qui suus ex toto non fuerit, medietas illius pecti episcopo, et altera medietas solvatur principi terrae, propter sacrilegium.

Si quis autem de praescriptis hic violari, scilicet de pignoribus, aut casarum irruptionibus, aut de alio quovis, tercentos solidos pectet episcopo, et pignora dupla restituat.

Praeterea istis hominibus praedictae sanctae ecclesiae Palentinae jus proprium, et donum concedimus ut nullum pectum, seu portaticum, in aliquo mercato persolvant, de aliqua re, aut quacumque tributali causa, pro animae meae remedio, et vilae aeternae praemio. Quicumque autem contra hoc nostrae clementiae statutum aliquid agere praesumperit, aut immutare quaesierit, duplice poena molestetur, et insuper centum libras auri pondio pectat; medietatem camere nostraræ, reliquum praedictae ecclesiae, et in futuro poenam habeat aeternae gehennæ perpetuae, sitque anathema Maranatha, et dñe in infernum cum Dathan, et Abiron, et Juda, qui Dominum tradidit. Factum est hoc testamentum 12 kal. februarii, era MLXXIII, regnante rege Sanctio in Castella, et rege Bermudo in Gallecia. ¶ Ego Sanctius gratia Dei rex, qui istam chartam scribere mandavi, de manu mea hoc signum Christi roboravi. ¶ Et ego regina domina Major sub iussione domini mei corroboro, et firmiter confirmo. Filius noster domino Garcia confirmans. Domino Ramiro confirmans. Domino Gundisalvo confirmans. Domino Ferdinandu confirmans. Episcopo domino Sanctio in Naiara confirmans. Episcopo domino Juliano in Castella confirmans. Episcopo domino Sampiro in Astorica confirmans.

Comite Ferdinando Muñoz confirmans. Comite Fer-

dinando Flaginez confirmans. Comite Ferdinando Didaz confirmans. Comitissa domina Urraca confirmans. Comitissa domina Tuta confirmans.

Ego Petrus sacerdos sub iussione domini mei Sanctii exaravi et de manu mea hoc signo ✽ confirmavi.

NOTA.

Esta escritura (cuya fecha corrijo conforme á las justas reflexiones de Moret en los *Anales de Navarra*) confirma el hecho resultante de otras anteriores de este Apéndice sobre haberse agregado el territorio de la diócesis de Palencia al de Oviedo; pues el obispo Poncio que se nombraba en esta, lo era de Oviedo, bajo cuyo concepto presidia en Palencia, y por eso se da á Bernardo el dictado de *primer obispo*; pues Poncio no tenía el título palentino.

Dice el rey que hacía la restauración *con consejo de la silla apostólica en virtud de sujestion del obispo Poncio*. Era el rey navarro tan afecto á los monjes cluniacenses, que los introdujo en España, y trajo con ellos las primeras ideas de la curia romana. No es extraño por tanto que constase con el papa para pedir consejo; pero en fin obró por su autoridad propia, y no dudó que la tenía; para cuyo ejercicio procedió de acuerdo con su consejo real, compuesto de obispos, condes y dignidades de palacio.

Núm. 33.

Restauracion y dotacion de la catedral de Calahorra por el rey de Navarra Garcia sexto en 30 de abril 1045.

Archivo de la catedral de Calahorra.

Sub nomine Christi redemptoris nostri à quo habemus esse, vivere, et intelligere, cuius etiam gratia temporalis regni utimur potentiae. Haec est carta concessionis et confirmationis, quam ego rex Garcia, simul cum conjugie mea Stephania regina, libenti animo et prompta devotione, facimus